

KIKÉPZÉS – FELKÉSZÍTÉS

„BÉKETÁMOGATÁS 2005”

ZMNE hallgatói zárógyakorlat logisztikai szemszögből

Réti Tamás¹

E cikk megírásával szeretném a figyelmet ráirányítani a ZMNE hallgatói záró gyakorlatára, annak logisztikai aspektusaira. A gyakorlat már hagyományosan megrendezésre kerül minden tanév végén, elsősorban a végzős hallgatók gyakorlati képességeinek és tudásának felmérésére, a tanult ismeretek „valós” körülmények közötti alkalmazására. Az ez évi gyakorlat volt azonban az első, melyen „logisztikus” hallgatók is résztvettek, már nem csak „alájátszó” szerepkörben, hanem a tényleges végrehajtásban a dandár és alacsonyabb szintű kötelek törzseiben.

Írásomban szeretném bemutatni a résztvevő logisztika szakos hallgatók feladatait a kijelölt szerepkörökben és ezen keresztül segítséget adni az érdeklődőknek, alsóbb évfolyamos hallgatóknak hasonló szituációk kezelésében és megoldásában.

Ahhoz, hogy a gyakorlat menete, az adott szituáció értelmezhető legyen, áttekintést adok a helyzet kialakulásáról, a valós és a szimulált résztvevőkről.

A gyakorlat – számomra fontos – tapasztalatait írásom végén összegzem.

A gyakorlat általános áttekintése

A gyakorlat 2005. május 30. - június 03. közötti időszakban került megrendezésre Várpalotán az MH Bakony Harckiképző Központ Szimulációs Központjában. A gyakorlat a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hadtudományi Kar Szárazföldi Művelési Tanszék és a Bolyai János Katonai Műszaki Kar katonai logisztikai szakos hallgatóinak egyetemi zárógyakorlatoként került megszervezésre és végrehajtás-

¹ Réti Tamás mk. ezredes, HM Védelemgazdasági Főosztály, Vagyonfelügyeleti osztályvezető.

ra. A gyakorlat előkészítése és szervezése a Hadtudományi Kar szervezésében már hónapokkal korábban megkezdődött.

A gyakorlat célja volt gyakoroltatni és felmérni a résztvevők felkészültségét az 5. cikkely alá nem tartozó válságreagáló, terror-elhárító, humanitárius műveletek megtervezésében, a feladatok alárendeltekhez történő eljuttatásában, a műveletek vezetésében. Fejleszteni az oktatók jártasságát a feladatok kidolgozásában. Felmérni a hallgatók felkészültségét a parancsnoki- és törzsmunkában. Gyakoroltatni a hallgatókat a harcászati szimulációs rendszeren végzett munkában. ***Ennek érdekében a legfőbb célkitűzések a következők voltak:***

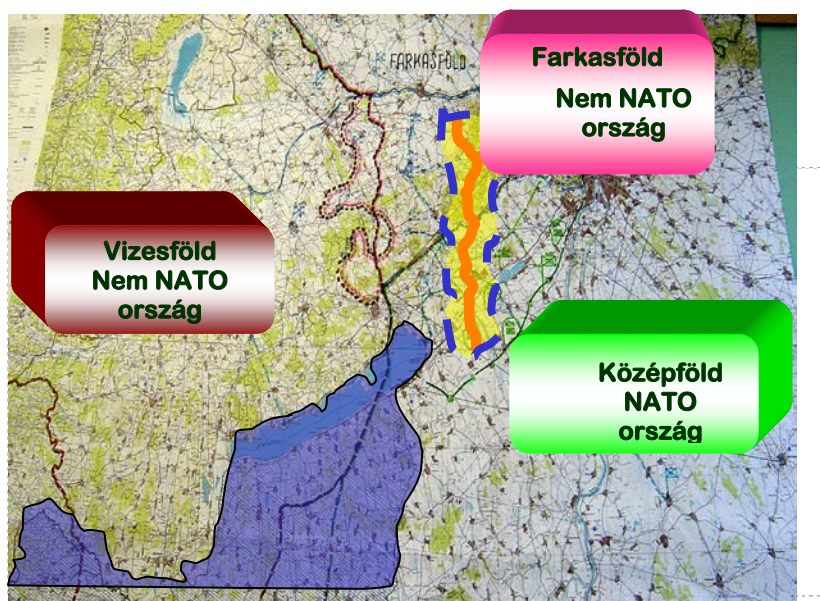
- Gyakoroltatni a résztvevőket az 5. Cikkely alá nem tartozó válságreagáló műveletek idegen területen történő előkészítésében és vezetésében;
- Felmérni a hallgatók felkészültségét a parancsnoki- és törzsmunkában;
- Fejleszteni az oktatók jártasságát a számítógéppel támogatott gyakorlatok kidolgozásában;
- Fejleszteni a számítógépes szimulációval kapcsolatos ismereteket, gyakoroltatni a tevékenységek vezetését szimulációs térben, illetve hagyományos módszerrel;
- Fejleszteni a hallgatók összhaderőnemi szemléletét, jártasságát az együttműködés megszervezésében;
- Bemutatni a CIMIC jelentőségét a válságreagáló műveletek vezetésében;
- Gyakoroltatni és javítani az elfogadott és bevezetett (NATO) doktrínák, útmutatók és kiadványok alkalmazásában;
- Gyakoroltatni a NATO elvek szerinti eljárásokat.

A kialakult helyzet leírása

A gyakorlat egy elképzelt helyszínen és nem létező országok részvételével került megtervezésre. Az országok történetét és a konfliktus kialakulását napjaink válsághelyzeteinek elemzése alapján, valós problémák és szituációk ismeretében alakították ki. A gyakorlatra készült okmányok tartalmazták a történelmi háttér, a gazdasági jellemzők, a la-

kosság összetételére és általában az országokra jellemző legfontosabb adatokat, valamint a válság kialakulására és eszkalálódására vonatkozó ismereteket. A gyakorlat helyzetbe állítása ezekkel az adatokkal megtörtént. **A közvetlen, a válságkezelő csapatok felvonulását megelőző helyzet a következők szerint alakult:**

Farkasföld 2004. június 22-én megszakította Vizesfölddel a válság rendezésére létrehozott bizottságok politikai tárgyalásait. 2004. december 12-én a hajnali órákban a farkasföldi haderő két hadteste betört Vizesföld területére. A hadművelet első 48-60 órájában jelentős területeket vettek birtokba. 2004. december 15-re a hadtest erői elérték Györszentiván-Pannonhalma-Csór-Zirc-Herend-Veszprém terepszakaszt, ahol a támadás az elért terepszakasz teljes hosszában elakadt.

A vizesföldi haderő 2005. december 25-én végrehajtott ellencsapása váratlanul érte a **2. hadtestet**. A vizesföldi **1. hadtest dandár harccsoportja Bakonybél– Bakonycsernye** irányba viaszorította az ellenség erőit a határon túlra és elfoglalta **Csesznek– Csetény–Bakony-Nagyesztergár** területet, ahol megkezdték az elért terepszakaszok megerősítését, védelmi csomópontok kiépítését.

A farkasföldi haderő 2004. december 29-ére stabilizálta az arcvonalát, de a jelentős veszteségek miatt, a támadást már nem volt képes felújítani.

2004. december 30-án *mindkét hadban álló fél lemondott támadási szándékáról* és védelemre rendezkedett be a kialakult arcvonalon. Mindkét ország további tartalékosokat mozgósított és megkezdtek csapataik veszteségeinek feltöltését.

A fegyveres küzdelem befejezését, annak rendezését, sem politikai, sem diplomáciai eszközökkel az ENSZ, az EBESZ és az EU törekvései sem tudták elérni.

Az ENSZ 2005. január 25-én 101/2005 számú határozatában a *fegyveres harcok befejezésére, valamint azonnali tűzszünetre szólította fel Farkasföld és Vizesföld kormányait*. Ennek elmulasztása esetén kilátásba helyezte a béke és biztonság fegyveres erővel történő helyreállítását.

Az ENSZ Főtitkár 2005. január 30-án felkérte a NATO-t a térségben a béke és biztonság fegyveres erővel történő helyreállítására

A NATO 2005. 02. 03-án megállapodott **Vizesföld** kormányával a békekikényszerítő művelet feltétlen támogatásáról, csapatainak az elfoglalt területekről történő visszavonásáról.

Beállított helyzet

A WFOR² LCC hadtest békekikényszerítő műveletet hajt végre, majd biztosítja és ellenőrzi a korábbi szembenálló felek fegyveres erőinek kivonását, fegyvermentes övezetet hoz létre 10 km szélességben a határ mellett, ezzel megteremti a politikai végállapot katonai feltételeit a térségben.

A békekikényszerítő művelet súlypontja az **MLF³** dandár tevékenységén alapul, aki tevékenységével megakadályozza a régióban, a fegyveres harcok kiújulását. Ennek célja 10 km széles fegyvermentes

² Water Forces.

³ Multinational Land Forces.

övezet létrehozása, a terület ellenőrzése, biztosítása, a fegyveres harcok kiújulásának megakadályozása.

A műveletben az **MLF** dandáron kívül részt vesz még a **NATO NRF**⁴ kötelék, egy amerikai hadosztály és egy brit dandár.

A gyakorlat az **MLF** dandár (olasz, szlovén, magyar összetevőkből felépülve) tevékenységének modellezésére, a törzsek gyakoroltatásának módszerére épülve került végrehajtásra.

Résztevők

A gyakorlat résztvevői elsősorban az egyetem állományából kerültek ki, így a Hadtudományi kar oktatói és hallgatói, valamint a BJKM kar „*logisztikusai*”.

A résztvevő „logisztikusok”:

- A gyakorlat értékelésében *prof. dr. Báthy Sándor nyá. ezredes*, tanszékvezető.
- A gyakorlat előkészítésében és vezetésében *dr. Lovász Zoltán alezredes*.
- A gyakorlat bevezető logisztikai előadásának előkészítésében, előadók felkészítésében *dr. habil. Réger Béla alezredes*, tanszékvezető helyettes.
- **LOGKAL4 tancsoport** – A ZMNE BJKMK **Logisztikai, minőségügyi és közlekedési tanszék** végzős levelező tagozatos logisztikai szakos hallgatói.

Az egyetem oktatóinak és hallgatóinak munkáját segítették a szimulációs központ, az **MH HIP Informatikai Központ** és a szimulációs számítógépes rendszert üzemeltető **AERIFEX Kft.** munkatársai, valamint az egyetem támogató és kiszolgáló szervezeti elemeinek szakemberei.

⁴ NATO Reaction Forces.

Logisztikai szerepkörök

A gyakorlaton a logisztika szakos hallgatók a következő logisztikai szerepkörökben hajtották végre feladataikat:

- MLF Dandár G4 törzs;
- MLF Dandár Logisztikai zászlóalj parancsnokság;
- MLF Dandár Logisztikai zászlóalj szervezetszerű századainak parancsnokságai (ellátó, eü., szállító)
- 25/88 Klz. S4 törzs;
- 5/1 Glz. S4 törzs.

A gyakorlat szakaszai

Felkészülés:

- *A kialakult helyzet tanulmányozása*

A felkészülés során a gyakorlat okmányainak áttanulmányozásával megismertük a válság kialakulásához vezető körülményeket, a válságban érintett államok főbb katonai, politikai, gazdasági és földrajzi jellemzőit. Tanulmányoztuk a válságkezelést közvetlenül megelőző hadműveleti állapotot, az érintett felek helyzetét és törekvéseit, jövőbeli szándékát. Feldolgoztuk a nemzetközi szervezetek által kiadott állásfoglalásokat, kiemelten az ENSZ határozataira vonatkozóan.

A saját erők megismerése kiemelt jelentőséggel bírt. Az erők összetételének, a kiinduló bázisaiknak, az áttelepülés és a hadműveleti terület megközelítésének, elérésének, a felelősségi körzeteik elfoglalásának megismerése és feldolgozása logisztikai szempontból fontos és jelentős kérdés volt.

- *A gyakorlaton betöltött szerepkörökre történő felkészülés*

Mint korábban részleteztem a hallgatói csoport több logisztikai szervezet feladatát látta el. Ehhez, felhasználva a korábbi tanulmányok adta ismereteket, további, az adott területre jellemző felkészülésre volt szükség. Részben a kialakult helyzet tanulmányozására épülve, a saját erők megismerésére alapozva a

gyakorlaton betöltendő szerepkörhöz igazodó elvek és eljárások áttekintése volt célszerű.

- ***A logisztikai előadás elkészítése***

A logisztikai csoport feladata volt a gyakorlat résztvevői számára bemutatni a NATO CJTF kötelék hadműveleti területre történő áttelepülésének módját, fogadását, az azt követő állomásoztatását és továbbküldését (RSOM) a részükre kijelölt felősségi körzetekbe.

A feladatot számítógépes modellezéssel, a NATO logisztikai funkcionális szolgáltatási rendszerének (LOGFAS) egyes elemei (ADAMS) felhasználásával, prezentációs formában készítettük el. Ezzel megteremtettük azt az állapotot, hogy a gyakorlat valós ideje és az erők virtuális mozgása között a kapcsolata létrejöjjon, a résztvevő állomány folyamatában láthassa az erők honi bázisainak elhagyása és a gyakorlat beállított helyzete közötti kapcsolatot.

Gyakorlás (főbb események – logisztikai megközelítésből)

- ***1. nap: Logisztikai előadás***

A nap főbb eseményei a valós végrehajtás és biztosításhoz és a virtuális „*valóság*hoz” is kötődtek.

A gyakorló állomány végrehajtotta a gyakorlat helyszínére történő utazást, a munkahelyek elfoglalását, további berendezést, valamint a szálláshelyek átvételét. Megtörténtek azok az első lépések amelyek a virtuális világba vezették be az állományt – előadások formájában.

Képet kaptunk a válságkezelés - valós hadműveleti körülmények között szerzett tapasztalat alapján – nehézségeiről, a váratlan helyzetek kezelésének lehetőségeiről. Filmmel alátámasztva láthattuk a konfliktus kialakulás pillanatait és az azzal járó problémákat.

A gyakorlat sikere érdekében ismételten áttekintettük a gyakorlat résztvevő államainak és azok fegyveres erőinek helyzetét, jellemzőit és szándékát, valamint a saját erőkre vonatkozó főbb információkat.

A felkészülés során elkészített előadás bemutatásával megteremtettük a kapcsolatot a csapatok honi bázisai és a gyakorlat helyszíne között. Bemutattuk azokat a főbb logisztikai folyamatokat, amelyek a parancsnokok számára is mellőzhetetlenek a hadművelet sikeres megtervezése és teljesítése érdekében. Rámutattunk azokra az informa-

tikai lehetőségekre, melyek a tervezés és végrehajtás során a konfliktusmentes és eredményes alkalmazást teszik lehetővé.

- **2. nap: Mini CAX⁵ – menet**

A nap fő feladata az MLF dandár előrevonása a megalakulási körletből a támadó állás körletbe. Ennek során a főbb események a következők voltak:

Csoportosítások megalakítása, melynek során a gyakorlat résztvevői elfoglalták munkahelyüket és az adott szervezeti elemnél megkezdtek munkájukat. A szervezeti elemek felkészültek a feladat végrehajtására. Megtörténtek a térképek és adatbázisok pontosításai.

Besorolás végrehajtása során az MLF dandár alegységei végrehajtották a menet előkészítést, felkészültek a menet végrehajtására, jelentették az arra való készenléteket. Logisztikai szerepkörben a menet biztosítását végző szervezeti elemek kijelölése volt meghatározó, illetve maga a menet előkészítése a logisztikai zászlóalj szerepkörében. A gyakorlatnak ebben a szakaszában a feltételezés szerint minden szervezeti elem a számára meghatározott készletekkel rendelkezett, a feltöltöttség 100%-os volt.

Menet megkezdése az előzetes időszámvetés alapján történt, azt akadályozó tényező nem volt.

Alegységek menetének vezetése az általános szabályok és elvek szerint, valamint a közölt **Incidensek**-re való reagálással történt. A menet során adódó meghibásodások és incidensek kezelése, logisztikai eljárások szerinti megoldása volt a fő feladat. Ennek során a különböző szintű logisztikai törzsek szoros együttműködésben és folyamatos információ áramlással valósították meg a feladatukat. Már itt különös jelentőséggel bírt a veszteségek kezelése, helyreállítás, illetve hátraszállítás megszervezése.

Támadó állás körlet elfoglalása, készenlét jelentése az első nap gyakorlati feladatainak befejezését is jelentette. Ezzel megteremtődött a feltétele a tényleges béke támogatási műveletek végrehajtásának. A nap folyamán a csoportosítások megalakításától az állás körlet elfoglalásáig

⁵ Computer Assisted Exercise – Számítógéppel Támogatott Gyakorlat.

a szimulációt és a valóságghú közreműködést a számítógépes (MARCUS) rendszer szolgáltatta.

Az értékelés és feladatszabás során megtörtént a visszacsatolás a nap során végrehajtott tevékenység főbb pontjaira és redményeire, felvetődött hiányosságokra. Megtörtént a továbbblépés irányainak meghatározása, a következő napi tevékenység előkészítése.

- **3. nap: Farkasföldi erők kiszorítása**

A nap feladata a békekikényszerítés, támadó harctevékenység végrehajtásával. Ez a következő lépéseken keresztül történt:

Vizesföldi reguláris erők blokkrozása során a Farkasfölddel szemben álló erők kivonása történt a harctevékenységi körzetből párhuzamosan a *támadó csoportosítás harcbevételével*. Ezt követően a *harcoló felek szétválasztása, a farkasföldi reguláris erők kiszorítása* és a *demilitarizált övezet létrehozása* volt a dandár feladata. A logisztikai törzsek a végrehajtás során képződő veszteségek kezelését, utánpótlások, utánszállítások szervezését és végrehajtását, valamint az egyes logisztikai szervezetek szükség szerinti megerősítését végezték.

CJTF parancsnok 01.sz. kiegészítő harcintézkedésének vétele elsősorban a dandárparancsnok törzsének, így a logisztikai törzsnek is feladatot határozott meg. *A feladat feldolgozása és a dandárparancsnok elhatározásának meghozatala is a nap feladatai közé tartozott.*

A feladatok teljesítését számítógépes szimuláción alapulva, a törzsek egymás közötti kapcsolatát rádióforgalmazással valósítottuk meg.

- **4. nap: „béketámogatás”**

A nap az előző napi folyamat továbbvitelével, azaz a *dandárparancsnok és a zászlóalj parancsnokok elhatározásának jelentésével* kezdődött. Ennek során képet kapott a résztvevő állomány a szervezetére és törzsére vonatkozó várható feladatokról. Felkészülhettek a törzsek a támogatási feladataik megvalósítására.

A dandár alapvető tevékenysége a következő főbb sarokpontokra terjedt ki: az ütköző zónában rekedt reguláris erők kiszorítása, az irreguláris, terrorista csoportok felszámolása és a polgári lakosság kezelése. Ennek során jelentős feladatok hárultak a logisztikai törzsekre. A dandár zászlójainak készletfeltöltésén, az előljárótól érkező utánpótlás átvételének megszervezésén túl kezelni kellett az incidensek so-

rán megsérült, tönkrement haditechnikai eszközöket és a sérült, vagy meghalt személyi állományt is. Külön terhet jelentett a menekültek ellátásának, elhelyezésének és szállításának megszervezése, végrehajtása. A logisztikai törzsek szervezett együttműködése és vezetettsége azonban biztosította az eredményes megoldását a felvetődött problémáknak.

A napi tevékenység értékelését követően fontos és érdekes mozzanat volt a *sajtótájékoztató végrehajtása*. Ennek végrehajtását a vezérkari tanfolyam hallgatóinak módszertani jellegű bemutatója színesítette, valamint – a válaszadók által előre nem ismert – kérdések katonai szakmai jellegét mellőző, az újságírói kíváncsiságot jellemző megfogalmazása tett érdekessé. A sajtótájékoztató válaszadói a gyakorlat törzseiben parancsnoki (vagy más fontos) beosztást ellátó személyek voltak. A tájékoztató élethűen szimbolizálta a katonai és a civil szféra közötti különbséget, az idegen területen végzett hadművelet során felvetődő kérdéseket és problémás helyzeteket, mellyel sajátos megvilágításból szembesülhetnek a katonai vezetők.

- **5. nap: értékelés, zárás**

Ez a nap, mint a gyakorlat zárónapja a gyakorlat értékelését és következtetések levonását jelentette. Az értékelés során, felhasználva a **MARCUS** rendszer lehetőségeit betekintheztünk a végrehajtás során vétett hibák okára és láthattuk a megoldás lehetőségeit. A számítógépes, valósághoz hasonló szimuláció betekintési lehetőséget adott a döntéshozatal jelentőségére, a mérlegelés fontosságára. Láthattuk a prompt megoldások hibáit és jól előkészített döntések eredményeit.

Logisztikai szempontból a tanszékvezető úr hajtotta végre a gyakorlat értékelését, melyet a hallgatók jelentései előztek meg. A jelentések során kitértünk az adott törzsekben végzett munka jellegére, az elvégzett főbb tevékenységekre, megtapasztalt nehézségekre és megoldásuk módjára. Az értékelés a végzett munka eredményeire és hasznosságára, a művelet sikere érdekében tett fontosabb lépésekre terjedt ki. Az értékelés összességében minden szempontból eredményesnek és a jövőben folytatandónak minősítette a gyakorlaton végzett logisztikai tevékenységet.

Tapasztalatok, javaslatok

Mint végzős hallgató a magam és a hallgatói csoport szemszögéből is kiemelten fontosnak és hasznosnak, az értékelés alapján eredményesnek ítélem meg a gyakorlatot. Ennek során bebizonyosodott,

hogy az elsajátított elméleti tudás miképpen alkalmazható a gyakorlat talaján. Bepillantást kaptunk a béketámogatási műveleten keresztül a különböző szintű törzsek működésébe, együttműködésébe. Ráláttunk más szakterületek korábban nem ismert, számukra fontos és lényeges témaköreire.

Mindez azért is fontos, mert az egyetemi padsorban ülő, de a napi életben más- más logisztikai szakterületen dolgozó személyek, most egymással és más fegyvernemek, szakcsapatok képviselőivel egy cél érdekében egységes elvek szerint végezték munkájukat.

A gyakorlat eredményein túl azonban a végrehajtás során felmerült nehézségek, a későbbiekben orvosolandó problémákról is szót kell ejteni. Javaslataim talán a jövő gyakorlói számára segítséget jelenthetnek.

- A saját erők feltöltése – elsősorban a technikai eszközök és anyagi készletek vonatkozásában – nagyobb pontosságot és több adatot kíván meg. A gyakorlat végrehajtása során ennek a számvetések, a készletek és készletszintek tervezése során kiemelt jelentősége van. A technikai eszközök fajtájának meghatározása (pl.: tehergépkocsi – **de milyen?** – közúti vagy terepjáró és hány tonnás?, de a fegyverzet vonatkozásában is lehetne példákat felhozni) a pontos tervezés alapja, a feladat teljesíthetőségének meghatározója.
- A gyakorlaton betöltött logisztikai beosztások széles spektrumot öleltek fel. A gyakorlat jellegének megfelelően mind a **(Be)Fogadó Nemzeti Támogatásnak**, mind a **Küldő Nemzeti Támogatásnak** nagy jelentősége volt a gyakorlás során. Ugyanakkor e két területen nem volt együttműködő személy, illetve beosztás. Így fordulhatott elő, hogy a fogadó nemzet területén a kórházak a sérülteket nem tudták fogadni, a repülőtéren, kikötőkben az utánszállított anyagok, a műveletekből kivont személyi állomány és eszközök nem voltak kezelve.
- A gyakorlat jellege, a betölthető beosztások, az együttműködés formái jó lehetőséget teremt(het)enek a főiskolás végzős hallgatók ismereteinek próbatételére is, **valósághoz közeli helyzetben** gyakorolni a csapatok életével kapcsolatos és a hadművelleti tér-ségben végrehajtandó szakmai tennivalókat.

A politikai és katonai felsővezetés állásfoglalása alapján a válságkezelési feladatok hazánk haderejének kiemelt fontosságú feladatai. Szerepvállalásunk a válságvezetekben, NATO tagságunkból fakadó kötelezettségeink teljesítése alátámasztja az ilyen és hasonló gyakorlatok megszervezésének szükségességét és végrehajtását.

Az egyetem –az előzőekkel összhangban – a felkészítés megfelelő zárásaként szervezte meg a „Béketámogatás 2005” gyakorlatot.